

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. LXIII. Viterbien. successionis. De revocatione, seù ademptione contentorum in testamento per subsequentem conventionem, in qua, disponendo de illis, de quibus in testamento dispositum fuerat, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

DISC. LXII.

Cæsar, & Marta fratres in simul viventes, ob pestem in loco grassantem, ad imminentem utriusque mortis casum cogitando, testamentum in eadem charta condiderunt, in quo unus, alterum superflitem instituendo, in casu mortis utriusque sine filiis legitimis, & naturalibus, plura ordinarunt legata, tam pia, quam profana, universon ferè assem absorbentia; Cumque defuncta Marta, superflite Cæsare, hic, uxore postmodum ducta, morti proximus, aliud considerit testamentum, in quo, prævia dicti alterius revocatione, heredem instituit ventrem prægravantem uxoris, atque in ejus defectu ipsam met uxorem; Hinc sequuta Cæsaris morte, antequam speratus partus luci ederetur, pro veritate requisitus sui, an legata contenta in primo testamento deberentur, & quæ

Quoad ad bona Cæsaris, sive posthumus perfectè nasceretur, sive non, censui planam esse negativam, nulla scilicet legata deberi, itante posteriori perfecto testamento, per quod præcedens evanuit; Licet enim apud plerisque dubitatum fuerit, an dispositio ad pias causas, sub generali revocatione veniant, vel potius egeant mentione speciali, atque juxta hanc secundam partem, favore causæ piæ teneant *Oldrad.* & ceteri relati per *Mantic. de conjectur. lib. 3. tit. 3. num. 47. Rouit. decis. 56. num. 2.* Verior tamen, atque ubique recepta est contraria sententia, quam tenent *Bart. cons. 76. Bald. cons. 22. lib. 1.* & ceteri, quorum auctoritate ita bene firmatur per *Rot. dec. 721. num. 5. par. 2. recen.* & plene ex auctoritatibus, & decisionibus ab eis collectis probant *Rouit. d. decis. 56.* & alii relati per *Rubenum de testamentis ad pias causas cap. 66. num. 214. cum pluribus sequen.* præsertim ubi agitur de testamento condito de tempore alicujus imminenti periculi secum ferentis præsuppositum, ut tunc mors sequi deberet, ut bene ponderatur apud *Rouit. decis. 56.* Idque etiam si posthumus non nasceretur.

Per ejus enim nativitatem, quamvis hoc posterius testamentum non adesset, prius cessaret, etiam quoad legata & particulares dispositiones, dum præteritio ignorantè facta est, ideoque non intrat dispositio *text. in Auth. ex causa Cod. de liber. præter.* Neque in hoc pia causa videtur privilegiata, cum ejus favor percutiat concernentia solemnitatem, ejusque defectus, ac alios resultantès ad dispositionem Juris positivi suppleat, non autem ea, quæ concernunt defectu voluntatis, quæ piæ causæ favor non supplet, ut sæpius in præcedentibus; Clarius verò quia dicti testamenti tenor ostendebat, ut ita dispositum esset, cum præsupposito mortis utriusque sine filiis, in quorum casu aperta erat disponentium voluntas, à verisimilitudine etiam comprobata, non ita profusè disponendi.

Quo verò ad bona Martæ alterius testatrix; Quatenus adesset (quod improbable videbatur, dum innupta decesserat, atque bona proveniebant ab utroque parente, quorum successio soli Cæsari fratri delata erat ex Statuto Urbis obligante ad solam dotationem feminae); Adhuc dicebam, ut expectandus esset exitus partus; Si enim ille perfectè edebatur, certum pariter videbatur legata non deberi, dum constabat quod testamentum ordinatum esset, sub hoc præsupposito, & conditione mortis utriusque sine filiis, in quorum casu, improbabile est, quod Marta voluerit ab universon ejus asse nepotes ex dilecto fratre excludere, distri-

buendo omnia bona, nedum locis piis, sed etiam conjunctis, & vicinis, eo modo quo fieri solet per eos, quorum domus omninò clauditur, Ideoque credebam quod solum pro prudentis Judicis arbitrio adimplenda essent ea prælegata, quæ verisimiliter per testatricem facta essent, quamvis ad casum superexistentiæ filiorum fratris cogitasset; Ad instar eorum, quæ per DD. habentur ad materiam dictæ *Auth. ex causa*, sive ad alteram *text. in l. si unquam Cod. de revoc. donat.*

Et quamvis dicta conditio *si sine filiis* cum clausula, & *non aliis*, per quam præcisè testantium voluntas probabatur, adjecta esset occasione cujusdam pii legati scut. 100. pro missis celebrandis, atque regula sit pro exclusione repetitionis, ubi alia legata concepta sunt per periodos separatos perfectam orationem habentes, cum diversitate rerum, & personarum *ut ex theor. Bart. & aliorum in l. in repetendis ff. de leg. 3.* habetur *dec. 530. nu. 6. part. 1. rec. & 541. num. 9. cum sequen. par. 5.* Nihilominus in hac materia spectari debet verisimilis voluntas, quæ ex conjecturis etiam elicitæ primum locum obtinet pro repetitione attendenda, quamvis Juris regulæ contradicant, ut bene *Mantic. de conjectur. lib. 10. tit. 6. num. 25. Menoch. lib. 4. præsumpt. 180. num. 2. & per tot.* apud quos concordantes; Ita autem verisimilitudine, aliisque conjecturis, & facti circumstantiis attentis, clara videbatur voluntas ita non disponendi, quatenus filii ex fratre superessent, quodque conditio occasione unius legati specificata, demonstraret in reliquis voluntatem disponentium; Potissimè inspecta qualitate legati magis pii pro celebratione scilicet missarum in suffragium animæ, ut in specie conditionis si sine filiis adjectæ uni legato, quod censetur in aliis repetita *Bart. in d. l. repetendis circa fin. quem sequuntur Capra cons. 6. n. 3. cum sequen. Mantic. dicto tit. 6. numer. 17. Menoch. dicta præsumpt. 180. num. 21. cum seq.* apud quos concordantes.

Quatenus verò posthumus non nasceretur, tunc licet aliqua non improbabilis dubietas subesse posset, ex motivo cessantis præsuppositi, quod tunc uterque ex peste decedere deberet, adeò ut si Marta cogitasset ad fratris in columen super viventiam, citra periculi occasionem, verisimiliter ita non disposuisset, cum disponendi modus, præsertim distributio vestium, ac suppellectilium erga vicinos, & benevolos, id clarè probaret, Nihilominus durum esse dixi in foro id obtinere, unde propterea reservavi maturus judicium, quando eveniret casus quem puto non esse sequutum, dum amplius de controversia actum non audivi.

VITERBIEN.

SUCCESSIONIS

PRO

MONASTERIO VISITATIONIS

CUM

BUSSIS.

Casus sopitus per concordiam.

De revocatione, seu ademptione contentorum in testamento per subsequentem con-

De LUCA
de
testamentis
et casu
CVI
9

conventionem, in qua, disponendo de illis, de quibus in testamento dispositum fuerat, reservetur facultas disponendi, Et an ista ad exercitium deducta dicatur, si testator cum dicto priori testamento de- cedat.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 **T**estamentum conditum tempore inhabili, an revalidetur per superventiam habilitatem.
- 3 Ademptio prioris dispositionis per secundam an cesset, si ut prior reviviscat per impugnationem secundam.
- 4 Facultas disponendi percipit novam voluntatem futuram.
- 5 Declaratur conclusio, de qua n. 2.
- 6 De ademptione legati, seu ultimæ voluntatis per alienationem inter vivos, quamvis hac esset revocabilis.

DISC. LXIII.

Valerius Bussus, unicum habens filium Petrum Franciscum, de anno 1608. per apocam, huic assignavit quædam bona, reliqua verò pro se retinuit; Anno verò sequenti, testamentum condidit, in quo hæredem instituit dictum filium in bonis ut supra assignatis, de reservatis autem, disposuit, ut per quosdam exequutores exigenterentur fructus, qui singulis annis deberent investiri pro quodam multiplicio ad favorem familiæ ordinato; Ortis autem, occasione forsan dicti testamenti discordiis, atque ad forum deductis, nonnullis prætensionibus filii contra patrem, de anno 1612. deventum est ad concordiam, per quam, pater constituit filium usufructuarium universalem, sub diversis pactis, & conditionibus, præsertim sibi reservatæ facultatis de dictis bonis, quoties ei placebit, liberè disponendi, per modum ultimæ voluntatis; Atque illinc ad biennium, absque alio testamento, vel dispositione pater obiit.

Sequitur verò demum de anno 1654. morte dicti Francisci, condito testamento, in quo, scripta hærede illegitima Maura Hyacintha unica filia moniali, professa in Monasterio Visitationis, hæredes instituit agnatos collaterales, cum fideicommissio ad favorem familiæ; Hinc occasione firmandi statum hæreditarium pro detractioe legitimæ, duæ præsertim ortæ fuerunt controversiæ compromissæ in meritissimum Cardinalem Brancaccium ejusdem Civitatis Episcopum, atque disputatæ etiam in Curia coram peritissimo Prælato, quem idem Cardinalis in ejus Assessorem elegerat; Primò scilicet, an per facultatem disponendi per ultimam voluntatem, quam Valerius in dicta concordia sibi reservaverat, censeretur disposuisse, dictaque facultate usum esse per dictum præcedens testamentum, cum quo, non dato alio revocatorio, obiisse dicebatur; Et secundo an per dictam concordiam censeretur recessum à dispositione in dicto jam condito testamento ordinata circa multiplicium ad favorem familiæ.

Quoad primum; Scribentes pro illis de familia, qui cum dicti multiplici faciendi detractioe, præ- tendebant hæreditatem ultimi testatoris notabiliter diminuere, fundamentum constituiebant in l. si

quis filio §. irritum ff. de injusto, rupto, & irrito testam. per quem textum disponitur, ut testamen- tum conditum de tempore inhabili, revalidetur per supervenientem habilitatem, junctam cum inditiis continuatæ voluntatis, ut observant gloss. in l. 1. §. 1. ff. de legat. 3. ubi Bart. num. 6. Castrensi. nu. 4. & ceteri, ac etiam in l. si cui militi Cod. de militar. testam. atque hunc dicebant esse casum, cum etiam post dictam concordiam, ortis aliis discordiis, & controversiis dictus Valerius, in vim pacti resolutivi, declaraverit dictam concordiam resolutam, sententiam etiam desuper à Judice primæ instantiæ in partibus reportando, in gradu autem appella- tionis per A. C. revocatum.

Contrarium ego scribens pro Monasterio sub- stinebam, quoniam cum secundus actus in concor- dia contentus, clarè incompatibilis esset cum prio- ri dispositione, hinc proinde importare dicitur i- stius ademptionem, ac formalem recessum à priori voluntate, ut infra in alia inspectioe habetur; Hoc autem posito, quamvis hac secunda revocata esset, non tamen bona ita adempta reincident in prio- rem causam, nisi novæ voluntatis priori conformis, probationes, vel inditia accedant, ut probant text. in l. cum servus, & l. rem legatam ff. de adimen. lega- tis §. si rem suam Instit. eod. cum concord. per Cancr. par. 3. var. cap. 20. num. 259. cum sequen. Cauagnol. consult. 44. Harpreit. §. 1. instit. de adempt. legato- rum num. 20. & punctualiter Rota in Reggien. bono- rum 23. Januarii 1647. eorum Corrado, ubi plenè agitur de puncto, an bona, quæ pater post ordina- tum testamentum per actum translativum domini filii assignaverat, sub reservata facultate disponen- di, cadant sub fideicommissio in dicto præcedenti testamento ordinato, & resolvitur negativè; Neque in hoc dabatur auctoritas in contrarium, quæ probaret, ut per simplicem pœnitentiam secundi ac- tus, censeretur renovata præcedens dispositio per dictum actum ademptivum revocata; Potissimè verò, quia non improbabiler dici poterat, ut etiam à dicta revocatione testator recessisset per ac- quiescentiam secundæ sententiæ Judicis appellatio- nis, declarantis non concurrere ex parte filii eam inobedientiam, & contraventionem, sub cujus conditione dicta revocandi facultas seu pactum re- solutivum, conceptum erat, dum non appellando, passus erat, eam facere transitum in judicatum.

Ac etiam quia disponendi facultas concepta legebatur per verba importantia voluntatem futu- ram, ibi. *Reservando scilicet à di. disporre ogni volta che ad esso piacerà*, per quæ verba demonstrari vide- tur, ut necessaria sit nova voluntas ad notat. per Bart. & alios in l. centesimis §. finali ff. de verb. oblig.

Et respondendo ad objectum deductum ex d. l. si quis filium §. irritum dicebam; Primò quod be- nigna dicti textus interpretatio principaliter inniti- tur favori testamenti, & ne quis decedat intestatus; Hæc autem ratio in præsentem non intrabat, quoniam hæc inspectio non percutiebat invaliditatem seu revocationem totius testamenti, sed admitten- do, quod defunctus decessisset testatus, id impor- tabat solam ademptionem seu cessationem legati, vel particularis dispositionis, quæ validitati testa- menti non præjudicat.

Et secundo clariùs, quoniam ut ex eodem textu, ac DD. supra allegatis liquet, eatenus ob superven- tam habilitatem revalidatur testamentum de tem- pore inhabili conditum, quatenus probationes, vel inditia perseverant voluntatis concurrant, ideo- que necessaria est probatio voluntatis reverte- re ad priorem

priorem dispositionem, ejusque reintegrativa, quod est quid magis, ob intermedium actum contrarium.

Eo potissimè considerato, quod in casu dicti textus, inhabilitatio erat involuntaria, proveniens ex impedimento legis, quo cessante, cum favorabile sit decedere testatus, idcirco; Vel in dubio præsumenda est voluntatis perseverantia, adeò ut, non docto de contrario, hæc sola præsumptio juxta unam opinionem sufficiat; Vel ubi juxta alteram, illa sufficiens non esset, leviores tamen probationes, vel minora inditia sufficere videntur; Secus autem ubi impedimentum provenit ex actu mere voluntario; Illo enim casu (quantum tunc, hæc disputatio, observare licuit) omnes concordare videntur, ut nova voluntas etiam solemnis, necessaria sit, cum importare videatur omnino novam dispositionem; Ob subsequendam autem concordiam ista non potuerunt maturius discuti, neque deinde occasio dedit ut ad veritatem maturius punctus examinari poterit.

Quo verò ad alteram inspectionem; Illam dicebam videri planam, quod scilicet per subsequentem actum inter vivos translaticivum domini, tanquam per speciem alienationis, recessum dicatur à priori dispositione, quamvis ista contineret in certis casibus facultatem revocandi ad text. in l. pater §. hortas ff. de adimen. legat. & firmant DD. de quibus *Caneer. dicta par. 3. var. cap. 20. numer. 260. & 265. Cavagnol. dicta consult. 44. num. 8. cum sequen.* Et in specialibus terminis assignationis bonorum factæ per patrem filiis in vita post testamentum, ut per hunc secundum actum censeatur recessum à testamentaria dispositione in hac parte alterata *Eugen. cons. 68. num. 17. & sequen. lib. 2. plenè Roia in allegata Reggion. Bonorum coram Corrado.*

Idque non negabatur per Scribentes in contrarium, sed infestabatur in eo puncto, quod dicta assignatio non esset tranlativa domini, & sic non importaret alienationem, ex qua ademptio resultare dicitur, sed simplicem assignationem jure peculii, ut regulariter in dubio præsumitur; Verum contrarium esse probabilius ostendebatur, ex clausulis, & verbis dictæ conventionis, juxta ea, quæ in proposito plenè deducta habentur in *allegata Reggion. & in alia præcedenti coram eodem impress. dec. 387. par. 9. rec. repetit. dec. 110. post Merlin. de pignor.* Atque super hoc puncto fuit major, ac ferè tota disputatio, in examinando scilicet conjecturas, aliasque circumstantias, unam vel alteram voluntatem suadentes, quæ hinc ponderabantur, sed (ut dictum est), concordia substulit occasionem ulterioris disputationis.

tur revocatum testamentum, illudque habitum pro neglecto, potissimè favore venientium ab intestato, atque cessante causa indignationis, quæ vigeat de tempore testamenti; Et qualis declaratio in hoc sufficiat.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 **S**olus lapsus temporis non sufficit ad tacitam revocationem, vel oblationem testamenti, nisi alia adminicula concurrant.
- 3 **Q**uando dicantur adminicula sufficientia, & quomodo decidenda.
- 4 **D**e materia oblivionis resultantis ex lapsu longi temporis.
- 5 **Q**uomodo concipi debeat declaratio super revocatione testamenti, & quando hæc sufficiat.
- 6 **D**e testamento condito calore iracundie, an valeat, & quid operetur cessatio dictæ causæ, & reconciliatio.
- 7 **D**e alio casu, & quod secundum testamentum, etiam imperfectum attendatur pro declaratione voluntatis revocandi primum.

DISC. LXIV.

DE tempore quo Decius aliquam habebat indignationem, cum Valentino fratre, in lethali infirmitate, testamentum condidit, in quo, indignationis causam exprimendo, dicto fratre præterito, Sienam sororem instituit; Postmodum verò convalescens, atque per decennium, & ultra supervivens, se conciliavit, atque cum fratre benevole egit, pluriesque declaravit, se velle, ut bona deferrentur ei, cui de jure, nulla dicti testamenti ratione habita, utpote in statu indignationis conditi; Sequuta verò ejus morte, cum intestata successio ad formam Statuti urbis 146. foli fratri debita esset, excluso sorore, hinc prætendebat ista, fratrem excludere ex dicto testamento, ideoque introducta desuper lite coram A. C.

Pro fratre scribens, circa professionis initia, dicebam (etiam cum aliquo sensu veritatis), quod de testamento nulla ratio habenda esset, ex tribus, quæ ubi etiam singulariter ponderata, difficultatem pati possent, at tamen simul juncta, unum alterum coadjuvando, id bene concludere videbantur; Primo scilicet ob lapsum longi temporis; Secundo ob cessatam causam aliter disponendi; Et tertio, ob dictam declarationem.

Quatenus igitur pertinet ad lapsum temporis; Advertebam, quod antiquiori tempore ex *Codicis Theodosiani* dispositione dubium erat, an solus lapsus longi temporis decem annorum corrumpere faceret testamentum, quod ita pro revocato, seu neglecto haberetur; Quare ad hanc dubietatem tollendam, Justinianus constitutionem edidit in *l. sanximus Cod. de testam.* per quam disponitur, ut solus lapsus temporis id non operetur, nisi alia accedant ejusdem voluntatis inditia, ut advertit *Marta de success. par. 4. q. 4. art. 2. num. 42.* & admittunt omnes, de quibus infra occasione agendi de declaratione revocandi testamentum.

Qualia verò sint adminicula, quæ in proposito sufficiant, nec ne, certam, ac determinatam regulam non habemus, quoniam est questio voluntatis, ideoque potius facti, quam juris, & consequenter pro facti qualitate decidenda, juxta ea, quæ nimirum

M fra

FARFEN.

TESTAMENTI

PRO

VALENTINO

CUM

SIENA DE IPOLITIS.

*Casus disputatus coram A. C. sub incerto exitu.*An, & quando per lapsum temporis, censeatur
Card. de Luca P. I. de Testam.